

FAMILIE & ZO

WEKELIJKS BRENGEN WE VERHALEN UIT

DE PERSOONLIJKE LEVENSSFEER: over mannen en vrouwen, kinderen en ouders, jong en oud en de relaties tussen al deze mensen.

INTERVIEW

ZOON ARMAND ROEGIERS OVER ZIJN STERVENDE MOEDER

Evelien Roegiers stierf op 19 september 2008 een zachte, natuurlijke dood in het woon- en zorgcentrum Zonnebloem, in Zwijnaarde. Van haar laatste maanden is een pakkende docufilm gedraaid, waarin ook haar enige zoon, Armand, een rol speelt. Hij blikt terug.

WEGSMELTEN
ALS EEN IJSBLOK

Evelien Roegiers gaat rustig haar dood tegemoet. 'Uw moeder kan de waarheid aan', zei de dokter tegen haar zoon Armand, en dat bleek te kloppen. © cavalier seul

VAN ONZE REDACTRICE

VEERLE BEEL

VEURNE | 'Ze heeft me gevraagd of ik ermee akkoord ging dat ze aan de film zou meewerken', vertelt Armand Roegiers in zijn huis in Veurne. 'Ik vond dat goed. Ik had weliswaar geen idee dat ze er zo'n grote, persoonlijke rol in zou vertolken. Dat ze zo centraal zou staan. Maar ik ben blij dat ze het heeft gedaan. Het is een document geworden dat veel inzichten meegeeft.'

De film is het werk van de Gentse regisseur Julien Vandevelde en de Gentse huisarts Marc Cosyns, die hiermee een vierluik afronden. In drie eerdere docufilms stonden bejaarden centraal die op zoek waren naar een plek in een rusthuis, of die vertelden over hun euthanasievraag. Het centrale thema: loslaten.

Uw moeder kreeg afgelopen zomer het nieuws te horen dat ze kanker heeft en dat daar niets meer aan te doen is. We zien ook hoe aangedaan u zelf bent door dit nieuws.

Armand: 'Ja, nog altijd vind ik dat... (stokt) Vooral ook door de reactie van mijn moeder. Mijn vrouw en ik hadden verwacht dat ze in paniek zou raken. Dat deed ze niet.'

'Ik had de geriater gevraagd het nieuws voorzichtig te brengen. Niet nodig, dacht die vrouwelijke arts: "Uw moeder kan de waarheid aan." Ze is tegenover mijn moeder gaan zitten, heeft haar handen in de hare genomen en heeft haar in de ogen gekeken. Toen vertelde ze het. Het eerste wat mijn moeder vroeg, was hoe lang ze nog had. Niet langer dan zes maanden, zei de arts. Daarop heeft mijn moeder gezegd: "Ik wil er altijd goed blijven uitzien. En ik wil ook dat iedereen nu vriendelijk is. Ik wil nu vooral veel vriendschap."

Gisela, de vrouw van Armand, voegt toe: 'De maanden die volgden, waren zwaar, maar we hebben nooit zoveel vriendschap van haar gekregen als in die periode. Dat is iets moois geweest.'

Armand: 'Ze wilde ook niet behandeld worden: geen bestralingen, geen chemo. Mijn moeder was een trotse en nogal autoritaire vrouw. Ik had niet de gewoonte om haar tegen te spreken. Ze wilde op een waardige manier sterven. Die hele periode, van 10 juli tot haar dood, op 19 september, is ze daarmee bezig geweest.'

Heeft ze na dat slechte nieuws om euthanasie gevraagd?

Armand: 'Nee, veel eerder al. De bewoners met dementie die in het rusthuis Zonnebloem zag - pardon, "woon- en zorgcentrum" noemen ze dat nu - zetten haar aan het denken: voor zichzelf wilde ze dat vermijden. Als ze zou aftakelen of dementeren, dan wilde

ze een spuitje krijgen. Op zeker moment is ze een paar dagen erg verward geweest door de pijnmedicatie. Daarna zei ze tegen mij: "Dit wil nooit meer meemaken! Jij moet ervoor zorgen dat het

Ze heeft laten zien hoe je een goede dood kunt sterven

niet meer gebeurt, je moet daarover spreken met de dokter!" Maar liever nog wilde ze een rustige dood sterven. Ze noemt dat in de film zelf "wegsmelten als een blok ijs"

Uw moeder krijgt de diagnose te horen in het UZ Gent, en moet daarna terug naar Zonnebloem, hoewel ze liever naar de palliatieve afdeling van het ziekenhuis was verhuisd.

Armand: 'Je denkt dat je een nummer zult zijn in zo'n groot ziekenhuis, maar het UZ Gent was als een vijfsterrenhotel. Ze hoefde er maar "knip!" te doen en er stond een verpleegster naast haar. En in Zonnebloem kampten ze altijd met personeelstekort. Ze wist dat, en ze vreesde dat ze daar tot last zou zijn. Maar bewoners van een rusthuis die naar het ziekenhuis gaan, moeten daarna altijd terug naar het rusthuis.'

'Ik heb toen met de directeur van Zonnebloem gebeld en haar bezorgdheid overgemaakt. Ze hebben beloofd hun uiterste best te zullen doen, en dat hebben ze ook waargemaakt. Ik vind het een van de mooie inzichten die deze film brengt: dat je ook in een woon- en

zorgcentrum goed palliatief begeleid kunt worden.'

Had het er ook niet mee te maken dat uw moeder zich wat eenzaam voelde, en in een palliatieve afdeling meer bezoek dacht te krijgen?

Armand: 'Ze was graag onder de mensen, zeker na haar terugkeer uit het ziekenhuis. Voor die tijd bleef ze veelal in haar kamer naar muziek luisteren. Daarna wilde ze altijd in de gang zitten of in de eetzaal, ook toen ze bijna niet meer kon eten.'

Een arts in de film noemt haar 'levensmoe'. Zag u dat ook?

Armand: 'Ik weet het niet... Ze was natuurlijk al een tijdje ziek. Voor die tijd gingen we elke zondag met haar op stap. Ze kon nog een uur meewandelen als ze een arm kreeg. Dat waren mooie momenten samen.'

Gisela: 'Hij heeft dat misschien minder opgemerkt als ik. Ze zei vaak: "Het is genoeg geweest."'

Armand: 'Het had volgens mij ook te maken met het ouder worden. Ze zag voortdurend leeftijdsgenoten sterven. In Zonnebloem staat bij de ingang een tafeltje met daarop foto's van de bewoners die overleden zijn. Stel u voor, altijd mensen zien sterven. In de film zegt ze tegen een kapster: "We zitten hier per slot allemaal in de wachtzaal."'

Gisela: 'We hebben met onze beide moeders samen heel wat rusthuiservaring en we hebben daar veel droevige toestanden gezien. Ik bedoel dan bij de bewoners: hun ziektes, hun aftakeling, hun angsten. Daartegenover staan al die medewerkers die grote inspanningen leveren en altijd wegegzind blijven. Het is een sector die geweldig onderschat wordt.'

Wat me opviel in de film, is hoe snel ze achteruitgaat. U lijkt zich daar in de film niet zo van bewust. Het einde verrast u.

Bejaarden helpen om thuis te sterven

GENT | 'Vonkel, een luisterend huis' is een vrijwilligersinitiatief dat eind februari in Gent uit de startblokken schiet. Vrijwilligster Mayke Hundhausen en huisarts Marc Cosyns liggen mee aan de basis. De eerste was vroeger verpleegkundige op een neonatologieafdeling, en ging als vrijwilliger op bezoek bij Evelien Roegiers. Ze wil die verhalen voor andere bejaarden die naar hun einde toe gaan.

Hundhausen: 'Ik zie een gelijkenis tussen mijn vroegere werk, bij de allerjongsten, en dit werk, bij de stervenden. Het begin van het leven en het einde zijn allebei belangrijk voor een mens. Ik heb dat nog tegen Evelien gezegd op het einde van haar leven, en ze knikte. Ze was niet bang. Ze is gestorven met een glimlach om de lippen en dat is ook voor mezelf een grote verrijking geweest.'

Het nieuwe initiatief richt zich tot bejaarden die thuis willen sterven. Cosyns: 'We stellen vast dat de

thuiszorgdiensten enorme inspanningen leveren om alleenwonende oudere mensen te helpen. Maar we zien dat die op het laatst toch nog vaak naar het ziekenhuis verhuizen, omdat ze bijvoorbeeld 's nachts niet meer alleen durven te blijven. Ze zijn bang dat ze zullen vallen als ze naar het toilet moeten, of ze kunnen niet meer alleen uit bed. Na al die inspanningen is dat voor de thuiszorg een soort van anticlimax.' Palliatieve thuiszorgdiensten hebben de handen vol met ernstig zieke kankerpatiënten, die veel medische zorg behoeven, zegt Cosyns ook. 'Er bleef een leemte voor stervenden die niet zoveel medische zorg nodig hebben.'

Vonkel, Zwijnaardsesteenweg 26A, 9000 Gent. Open op 28 februari. Vrijwilligers zijn welkom.

ONLINE

www.vonkeleenluisterendhuis.be